

OVERFØRSELSMODTAGERE 30. september 2014

DEBATINDLÆG

En guide i dagpengedebatten

Skrevet af

Erik Bjørsted
Cheføkonom

Der er blevet kastet med forskellige tal og påstande i debatten om dagpenge. Hvor mange er faldet ud? Har reformen virket efter hensigten? Der har været utrolig mange ytringer og til tider har debatten været meget ophedet. For at forstå, hvad der er op og ned, gennemgås her en række påstande.

Kontakt

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

📞 50 73 71 34

✉️ jk@ae.dk

Er det relevant at diskutere, hvor mange der falder ud af dagpengesystemet?

Oprindeligt regnede man med, at 2-4.000 ville falde for den toårige dagpengegrænse om året. I 2013 blev det ca. 34.000 personer, der havde opbrugt deres ret til dagpenge.

Når ens forsikring mod arbejdsløshed bliver dårligere, skaber det usikkerhed – og det kan slå negativt tilbage på samfundsøkonomien. Mange af de personer, der falder for den toårige dagpengeperiode, oplever en stor nedgang i deres indkomst og bliver måske mere tilbageholdne i deres forbrug. Også de familier, som ikke umiddelbart er berørt af ledighed, kan have en tendens til at holde igen med forbruget, fordi deres forsikring mod ulykken "arbejdsløshed" er mere usikker, når der pludselig er langt flere end ventet, der falder for dagpengegrænsen.

Det er derfor ikke ligegyldigt, hvor mange der er faldet og fremover falder ud.

Vismændene siger, at det danske system er generøst, så er al den brok ikke lidt hysterisk?

Vismændene ser i deres arbejdspapir bort fra genoptjeningskravet, fordi det er vanskeligt at sammenligne på tværs af lande. Det er vanskeligt at sammenligne genoptjeningskrav på tværs af lande, men hvis man mener, at man ikke kan sammenligne genoptjeningskravene, kan man heller ikke vurdere, hvor generøse de forskellige dagpengesystemer er.

Hvis man forestiller sig et land, som formelt har en relativ kort dagpengelængde, men til gengæld et meget lempeligt genoptjeningskrav, kan det i praksis svare til, at dagpengelængden er uendelig. Det vil man imidlertid ikke kunne se, hvis man kun ser på den formelle dagpengelængde.

I virkelighedens verden er der faktisk stor forskel på genoptjeningskravene. Hvis en person, der i Danmark har mistet dagpengeretten, får et barselsvikariat, så skal det være på 37 timer om ugen i et år, før der optjenes ny dagpengeret. I Sverige er det tilstrækkeligt med et halvtidsvikariat i et halvt år.

Det giver ikke mening kun at sammenligne dele af dagpengesystemer og udelade vitale elementer som f.eks. genoptjeningskrav.

20 pct. har fået arbejde efter de mistede dagpengene

Usikkerheden i målingen er så stor, at der blandt de 20 pct. godt kan befinde sig personer, som allerede inden udløbet af dagpengene fik arbejde. Samtidig kan arbejdsomfanget i målingen være helt ned til en arbejdsdag på en måned.

Derudover kan man ikke bruge de 20 pct. til at vurdere om reformen har virket eller ej. Empirisk er der ikke belæg for at konkludere, at flere finder arbejde som følge af, at de har mistet dagpengene.

Dagpengereformen har da virket

SFI udgav i september en rapport, som viste, at kun ca. 500 personer med en dagpengeperiode på to år har opnået beskæftigelse tidligere, end de ville have gjort med en længere dagpengeperiode. Det svarer til ca. 1 pct. af de 50.600 undersøgte dagpengeforløb. I andre undersøgelser har man overvurderet, hvor mange der er kommet i job, bl.a. fordi man i et vist omfang har medregnet personer i løntilskud som beskæftigede.

Dagpengereformen har formentlig fået enkelte i job. Men holdt op imod, at det er langt flere end 2-4.000, der er faldet for dagpengegrænsen og bliver klemmt af krav om gensidig forsørgelse og længere genoptjeningskrav, har effekten af reformen ikke været nogen succes.

Det er de midlertidige ydelser der gør, at reformen ikke virker

Påstanden om, at markant flere ville have fundet et arbejde, hvis de risikerede et endnu større tab af indkomst efter udløbet af dagpenge, er tvivlsom.

For eksempel har man i USA for nyligt reduceret dagpengelængden, uden at man har observeret nogen mærkbar effekt. Endda selvom personer, som falder ud af dagpengesystemet i USA, i højere grad end i Danmark må klare sig selv, når dagpengene ophører.

I øvrigt er de effekter, SFI har fundet, ikke lavere, end de effekter man finder i udenlandske studier.

Dertil kommer, at andre problemer end ledighed kan have meldt sig i de arbejdsløses liv, hvilket gør økonomisk pisk mindre effektivt.

Derfor holder argumentet om, at udfaldet har været så stort, fordi man hele tiden har valgt at redde de udfaldstruede med uddannelseshjælp og midlertidig arbejdsmarkedsydelse **ikke**.

Debatten om dagpengesystemet drukner ofte i en blanding af ideologi, politisering og misforståelser. Det er derfor vigtigt, at diskussionen af dagpengespørgsmålet ikke foregår på et forfejlet grundlag. Meningsdannere og politikere bør udvise langt større omhu med tal og fakta, end de har gjort hidtil.

Bragt på Altinget.dk d. 30. september 2014